

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 6 februari 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1931/1932 av utgifterna för kapitalökning i avseende å post- och telegrafverken, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(4:e avd.)

Postverket.

1:o) Uti den till riksdagen den 3 januari 1931 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1931/1932 har Kungl. Maj:t i avseende å postverket (punkt 1 av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning: bil. 2» fogade utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att till inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

Inköp av inventarier för postverkets behov.

[1.]*

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 3—8 i åberopade statsrådsprotokollet.

För inköp av inventarier för postverkets behov hava för budgetåren 1927/1931 anvisats respektive 700,000, 900,000, 800,000 och 800,000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Generalpoststyrelsens anslagsäskande avser *dels* såsom vanligt tillgodo-seende av det inventariebehov, som sammanhänger med poströrelsens normala utveckling, samt anskaffande av maskiner och andra tekniska hjälpmedel, vilka möjliggöra ett ändamålsenligare bedrivande av poströrelsen samt driftkostnadernas nedbringande, *dels ock* beredande av medel till utrustning och viss inredning samt särskilda transportanordningar för postgirokontoret i Stockholm i samband med dess inflyttning i nya lokaler.

Anslagsbehovet för den normala utökningen av postverkets inventariestock har styrelsen beräknat till 795,000 kronor eller ungefär samma belopp, som för de senaste budgetåren anvisats för ändamålet. För täckande av nyssnämnda kostnader för anordningar i det nya postgirokontoret i Stockholm har styrelsen beräknat ett belopp av 125,000 kronor. Det totala anslagsbehovet, som

* Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

således skulle uppgå till 920,000 kronor, har styrelsen emellertid ansett sig kunna reducera till ett belopp av 900,000 kronor.

Vad angår den av styrelsen anordnade postdiligenstrafiken, synes densamma hava bedrivits på ett sätt och med ett ekonomiskt resultat, som — frånsett de fördelar i övrigt, som därmed äro förbundna — torde kunna betraktas såsom tillfredsställande. Generalpoststyrelsen har liksom tidigare framhållit, att utvidgning av diligenstrafiken bör ske med varsamhet och endast då starka skäl föreligga för sådan utvidgning samt att därvidlag i främsta rummet torde böra ifrågakomma sådana trakter, där kommunikationsbehovet icke kan tillfredsställande tillgodoses av enskilda företagare. Lika med styrelsen anser jag dessa riktlinjer böra upprätthållas.

Av den lämnade utredningen framgår, att vid ingången av budgetåret 1930/1931 icke kvarstod någon odisponerad del å inventarieanslaget. Någon besparing å anslaget lärers, såsom generalpoststyrelsen framhållit, icke heller kunna påräknas vid ingången av nästkommande budgetår. Men hänsyn härtill och då generalpoststyrelsens beräkning av erforderligt anslagsbelopp för budgetåret 1931/1932 synes mig vara utförd med tillbörlig försiktighet, anser jag mig böra biträda styrelsens förslag, enligt vilket anslaget skulle upptagas till 900,000 kronor.»

*Utskottets
yttrande.*

Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anført, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

Posthusbyggnad i kvarteret Blåmannen i Stockholm.

[2.]

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att till posthusbyggnad i kvarteret Blåmannen i Stockholm för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 640,000 kronor.

Ifrågavarande posthusbyggnad — vid Klara Norra Kyrkogata bakom Centralposthuset — har beräknats draga en kostnad av 1,540,000 kronor, av vilken summa 1930 års riksdag anvisat ett belopp av 900,000 kronor. Återstående belopp, 640,000 kronor, skulle nu anvisas.

*Utskottets
yttrande.*

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *posthusbyggnad i kvarteret Blåmannen i Stockholm* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 640,000 kronor.

Posthusbyggnad å Södermalm i Stockholm.

[3.]

3:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3) om beräkning av anslag till posthusbyggnad å Södermalm i Stockholm kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande; vilket utskottet velat härmed för riksdagen

anmäla.

4:o) Kungl. Maj:t har (punkt 4) föreslagit riksdagen att till om- och tillbyggnad av posthuset i Sundsvall m. m. för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Om- och
tillbyggnad
av posthuset
i Sundsvall
m. m.
[4.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 9—19 i åberopade statsrådsprotokollet.

Postkontoret i Sundsvall är inrymt i den av post- och telegrafverken gemensamt ägda byggnad därstädes, som åren 1891—1893 uppfördes å den postverket tillhöriga tomten nr 1 i kvarteret Saturnus och å den av telegrafverket ägda tomten nr 4 i samma kvarter. För telegrafverkets räkning har sedermera, efter det verket förvärvat tomterna nr 5 och 6 i nämnda kvarter, i omedelbar anslutning till post- och telegrafhuset åren 1919—1922 uppförts en byggnad å dessa tomter. Samtliga nyssnämnda tomter sammanslogos år 1922 till en tomt, benämnd 1 + 4 + 5 + 6 i kvarteret Saturnus.

För säkerställande av postverkets behov av utvidgade lokaler vid tidpunkt, då krav på lokalökning skulle göra sig gällande, medgav 1921 års riksdag, att för postverkets räkning finge för en köpeskilling av 130,000 kronor förvärfvas den direkt till posthustomten gränsande tomten nr 2 i kvarteret Saturnus.

I skrivelse den 29 augusti 1930 med anslagsäskanden för budgetåret 1931/1932 har *generalpoststyrelsen* hemställt om anvisande av medel för om- och tillbyggnad av post- och telegrafhuset i Sundsvall för en kostnad av 370,000 kronor. Generalpoststyrelsen har därvid framhållit, att postkontorets lokaler i Sundsvall äro till den grad tillfredsställande såväl ur postkontorets som ur allmänhetens synpunkt, att åtgärder för dessa olägenheter avhjälpande icke längre låta sig tillbakavisas.

Beträffande sättet för lokalfrågans lösande yttrar generalpoststyrelsen bland annat:

»Efter förda förhandlingar mellan generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen angående lämpligaste sättet för lokalfrågans lösning ej blott för stunden utan för en längre tid framåt hava styrelserna enats därom, att det nu icke längre kan undanskjutas att för ändamålet taga i anspråk den på sin tid förvärfvade fastigheten nr 2 i kvarteret Saturnus. Nämnda fastighet, som har en areal av 345,55 kvadratmeter, är bebyggd med ett av tegel i tre våningar, jämte vindsvåning och flygeltillbyggnad, uppfört bostadshus.

Verkställd utredning har givit vid handen, att man icke kan, med statens bästa för ögonen, i detta bostadshus låta inreda lokaler för vare sig post- eller telegrafverket, utan måste den nuvarande byggnaden rivas och en nybyggnad uppföras å tomten. Beträffande dispositionen av denna nybyggnad har generalpoststyrelsen, efter noggrant överbägande, kommit till följande resultat. Byggnaden uppföres till samma höjd som och i omedelbar anslutning till samt anpassas, vad exteriören angår, helt efter det nuvarande post- och telegrafhuset. I nybyggnadens bottenvåning anordnas kassaexpedition för postkontoret och i våningen 1 trappa upp brevbärarexpedition. Allmänhetens nuvarande huvudentré till postkontoret i post- och telegrafhuset bibehålles, och tillträde till den nya kassaexpeditionen beredes genom nämnda entré. I samband med nybyggnaden breddas bottenvåningen i post- och telegrafhuset genom tillbyggnad åt gårdssidan, varvid en mindre gårdsflygel måste rivas.

Genom realiserandet av nu skisserade förslag skulle telegrafverket — mot det att postverket allt framgent äger förfoga över lokalerna i bottenvåningen

av post- och telegrafhuset i hörnet av Rådhus- och Bankgatorna — få disponera över de lokaler i våningen 1 trappa upp om sammanlagt 165 kvadratmeter, vilka nu användas till brevbärarexpedition och till tjänsterum för postmästaren. Sistnämnda lokaler kunna erhålla direkt förbindelse med de av telegrafverket i Sundsvall för närvarande nyttjade lokalerna i byggnaden.»

Generalpoststyrelsen meddelar vidare, att styrelsen uppdragit åt professorn E. Lallerstedt att utarbeta ritningar till såväl nybyggnad å tomten nr 2 som ock till- och ombyggnad av post- och telegrafhuset i enlighet med här förut angivna riktlinjer. Genomförandet av det av Lallerstedt på grund härav upprättade förslaget skulle enligt verkställd kostnadsberäkning draga en kostnad av 370,000 kronor.

I fråga om sättet för byggnadsföretagets finansiering har styrelsen anfört följande.

»Den uppgjorda kostnadsberäkningen upptager en slutsumma av 370,000 kronor.

Såsom nämnts skulle nybyggnaden å tomten nr 2 ersätta den byggnad, som nu finnes uppförd å denna tomt. Till övervägande del är sålunda nybyggnadsföretaget ett ersättningsarbete. Vidare är — i analogi med vad som tillämpats i fråga om ombyggnaden av centralposthuset i Stockholm — den del av ombyggnaden inom det nuvarande post- och telegrafhuset i Sundsvall, som icke avser att åstadkomma nya utrymmen utan endast syftar till att genom ändrade dispositioner inom detta hus åstadkomma lokaler, lämpade för rörelsens omfattning och de krav, som numera måste ställas på tidsenliga postkontorslokaler, att anse såsom ersättningsarbete. Under sådana förhållanden synes, om ej hela, så dock en ej ringa del av totalkostnaden för nu föreslaget byggnadsföretag böra gäldas med medel ur postverkets förnyelsefond.

För bedömande av hur stor del, som bör utgå av fondmedel, vill generalpoststyrelsen framhålla följande.

Fastigheten nr 2 i kvarteret Saturnus är, såsom förut nämnts, inköpt för 130,000 kronor, vilket belopp utgör fastighetens bokförda värde. Tomten är för närvarande åsatt ett taxeringsvärde av 10,000 kronor, varför den del av det bokförda värdet, som skall anses motsvaras av byggnadens värde, utgör 120,000 kronor.

Enär fastigheten inköptes vid en tidpunkt, då byggnaden redan var ganska gammal — densamma blev färdig år 1896 — och då byggnaden hittills nyttjats för annat än postalt ändamål, synes det näppeligen fullt rätt, att hela kostnaden för det nu föreslagna nybygget — varigenom för övrigt en större byggnad än den nu befintliga skulle erhållas — anses såsom ersättningsarbete och sålunda bekostas med förnyelsefondsmedel. Å andra sidan kan det givetvis icke vara riktigt, att man genom att använda av staten upplånade medel för täckande av samtliga med nybygget förenade kostnader ökar nu omhandlade fastighets bokförda värde på ett sätt, som faktiskt innebär, att tomtens värde bokföres till 130,000 kronor mot i verkligheten 10,000 kronor. Det synes sålunda generalpoststyrelsen, som om det jämväl ur synpunkten att erhålla riktiga värden å postverkets fastigheter kan anses mest överensstämmande med grunderna för förnyelsefondens användning och avsikten med förnyelsefondernas uppläggande, att för nu omhandlade nybyggnad ett belopp av 120,000 kronor får utgå ur förnyelsefonden.

Vidare synes hela kostnaden för de förenämnda omändringsarbetena inom nuvarande post- och telegrafhuset, vilka arbeten beräknas draga en kostnad av 90,000 kronor, böra bestridas med medel ur förnyelsefonden.

Av det för hela byggnadsfrågans lösande erforderliga beloppet, 370,000 kronor, synas sålunda allenast 160,000 kronor böra utgå av kapitalökningsmedel och återstoden, 210,000 kronor, av förnyelsefondsmedel.»

Med skrivelse den 29 september 1930 har generalpoststyrelsen sedermera överlämnat yttrande i ärendet den 18 september 1930 av *byggnadsstyrelsen*, som därvid meddelat, att styrelsen icke funnit annat att erinra mot ifrågavarande förslag än att, med hänsyn därtill att en del av förslaget avsåge ombyggnadsarbeten, den beräknade kostnadssumman syntes vara väl låg. Byggnadsstyrelsen, som låtit på platsen närmare granska beräkningarna i fråga, ville för sin del föreslå en höjning av kostnadsberäkningen med 19,000 kronor till 389,000 kronor.

För egen del har *generalpoststyrelsen* i detta ämne anfört, att styrelsen under för närvarande rådande förhållanden på byggnadsmarknaden och då professor Lallerstedt vidhölle riktigheten av den utav honom gjorda kostnadsberäkningen, saknade anledning frågå densamma.

I utlåtande den 20 september 1930, vilket jämväl avser frågan om en posthusbyggnad i Krylbo — härtill återkommer utskottet i det följande — har *riksräkenskapsverket* anfört i huvudsak:

»Generalpoststyrelsens förslag angående om- och tillbyggnad av post- och telegrafhuset i Sundsvall innebure, att förnyelsefondsmedel skulle utnyttjas för byggnadsföretaget med 210,000 kronor.

Enligt vad *riksräkenskapsverket* under hand inhämtat, beräknades avsättningarna till postverkets förnyelsefond för berörda fastighet till och med år 1930 utgöra 87,258 kronor.

I överensstämmelse med den uppfattning, som *riksräkenskapsverket* vid tidigare tillfällen hävdadt i frågor rörande dispositionen av affärsverkens förnyelsefonder, finge *riksräkenskapsverket* framhålla, att anlitaendet av förnyelsefondsmedel för av *generalpoststyrelsen* avsedda ändamål icke rätteligen borde äga rum i större utsträckning än samlade avsättningar för de berörda fastigheterna förefunnes i förnyelsefonden. Kostnaderna för byggnadsföretaget i Sundsvall borde följaktligen enligt *riksräkenskapsverkets* mening endast intill förenämnda, vid utgången av år 1930 till förnyelsefonden avsatta belopp bestridas av medel ur postverkets förnyelsefond.

Riksräkenskapsverket ville emellertid erinra om att användningen av affärsverkens förnyelsefonder icke alltid begränsats i enlighet med *riksräkenskapsverkets* sålunda uttalade uppfattning. De genom Kungl. Maj:ts brev den 19 mars 1926 fastställda bestämmelserna rörande de statens järnvägar, statens vattenfallsverk, telegrafverket och postverket tillhöriga förnyelsefonder kunde ock giva anledning till tveksamhet i fråga om den omfattning, i vilken förnyelsefondsmedel kunna utnyttjas. I anslutning till vad *riksräkenskapsverket* anfört i utlåtande den 21 februari 1930 över vattenfallsstyrelsens framställning angående godkännande av avtal rörande förvärv för statens vattenfallsverks räkning av aktiemajoriteten i Motala ströms kraftaktiebolag (återgivet i proposition 182/1930) finner *riksräkenskapsverket* sig änyo böra framhålla behovet av en allsidig utredning angående användningen och placeringen av affärsverkens förnyelsefonder.»

Departementschefen har icke funnit anledning till erinran mot det framlagda byggnadsförslaget och ej heller ansett sig böra, på sätt byggnadsstyrel-

sen förordar, tillstyrka någon höjning i generalpoststyrelsens kostnadsberäkning.

Med avseende å sättet för finansiering av företaget har departementschefen till en början erinrat om generalpoststyrelsens förslag, att företaget skulle, såsom till avsevärd del utgörande ersättningsarbeten, till ett belopp av 210,000 kronor bekostas med förnyelsefondsmedel, i följd varav endast 160,000 kronor skulle behöva utgå såsom kapitalökningsanslag. Riksräkenskapsverket hade däremot ansett, att av förnyelsefondsmedel allenast ett belopp, motsvarande beräknade avsättningar till förnyelsefond, borde komma till användning för ändamålet. Vid godkännande av sistnämnda uppfattning skulle av förnyelsefondsmedel utgå ett belopp av omkring 87,200 kronor eller, om hänsyn jämväl toges till den avsättning, som äger rum för år 1931, i runt tal 90,800 kronor.

Därefter har departementschefen anfört bland annat följande.

»Frågan, i vilken omfattning förnyelsefondsmedel i fall av förevarande art må böra tagas i anspråk, är ett spørsmål, vars besvarande erbjuder vissa svårigheter. Av de efter riksdagens hörande år 1926 fastställda bestämmelser, vilka för närvarande gälla beträffande användningen m. m. av de under kommunikationsdepartementet lydande affärsverkens förnyelsefonder, framgår att fondernas uppgift i främsta rummet är att bestrida kostnader för ersättningsarbeten och ersättningsanskaffning. Bestämmelserna förutsätta emellertid, att förnyelsefondsmedel i vissa fall kunna komma till användning jämväl för utgifter, som hänföra sig till andra ändamål än de nyssnämnda. Då det gäller att taga ställning till det i här avhandlade ärende närmast föreliggande spørsmålet — nämligen huruvida beträffande ersättningsarbeten användningen av förnyelsefondsmedel bör begränsas till vad som beräknas motsvara för objektet i fråga gjorda avsättningar eller om användningen må kunna utsträckas till att erhålla en vidare omfattning — giva bestämmelserna däremot anledning till tveksamhet. Av riksräkenskapsverkets utlåtande framgår också, att i liknande fall olika förfaringssätt tidigare kommit till användning.»

Såsom riksräkenskapsverkets yttrande utvisade, yttrar departementschefen vidare, hade emellertid fråga väckts angående revision av de nuvarande grunderna för förnyelsefondernas användning och placering. I avvaktan på de omläggningar eller jämkningar i reglerna beträffande förnyelsefondernas användning m. m., vilka kunde komma att framgå såsom resultat av en allsidig utredning i ämnet, vilken torde komma att igångsättas, syntes det departementschefen, med hänsyn till såväl att nu gällande föreskrifter vore tämligen vaga som att praxis vid deras tillämpning i berörda hänseende icke varit fullt enhetlig, vara försvarligt att i förevarande fall av förnyelsefondsmedel taga i anspråk ett belopp, motsvarande vad som med hänsyn till omfattningen av ersättningsarbeten kan anses skäligt. Mot vad generalpoststyrelsen härutinnan föreslagit funne departementschefen icke anledning till invändning.

Departementschefen förklarade sig vidare hava för avsikt att, därest riksdagen härutinnan ej framställer erinran, hos Kungl. Maj:t tillstyrka medgivande, att för ifrågavarande om- och tillbyggnadsarbeten m. m. finge av förnyelsefondsmedel användas ett belopp av 210,000 kronor. I följd härav förordades, att till arbetenas utförande såsom kapitalökningsanslag bereddes det

av generalpoststyrelsen beräknade beloppet av 160,000 kronor. Härav torde, på sätt styrelsen hemställt, 60,000 kronor böra anvisas å riksstaten för nästkommande budgetår.

Emot Kungl. Maj:ts förslag rörande om- och tillbyggnad av posthuset i Sundsvall, har utskottet icke funnit anledning till erinran, liksom ej heller emot att av de beräknade kostnaderna för ifrågavarande arbeten ett belopp av 210,000 kronor utgår av förnyelsefondsmedel. Det återstående erforderliga beloppet, 160,000 kronor, bör således beviljas såsom kapitalökningsanslag, och 60,000 kronor härav anvisas å riksstaten för nästkommande budgetår.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *om- och tillbyggnad av posthuset i Sundsvall m. m.* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

5:o) Kungl. Maj:t har (punkt 5) föreslagit riksdagen att till posthusbyggnad i Krylbo för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 30,500 kronor.

**Posthus-
byggnad i
Krylbo.**

[5.]

Beträffande utredning i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 19—25 i åbe-ropade statsrådsprotokollet.

Rörande tidigare beslut om ordnandet av postverkets lokalförhållanden i Krylbo lämnas av departementschefen följande redogörelse.

Postkontoret i Krylbo har alltsedan dess inrättande den 1 november 1906 varit inrymt i den lokal, som då för ändamålet uppläts åt postverket och som är belägen å fastigheten Älfhem. Den stegrade poströrelsen samt behovet av bostäder för postpersonalen orsakade emellertid, att generalpoststyrelsen förhållandevis så tidigt som år 1918 igångsatte undersökningar rörande anskaffandet av nya lokaler i Krylbo för postverket. Utredningen hann dock ej slutföras på sådan tid, att frågan kunde framläggas för 1919 års riksdag. Vid sagda riksdag blev emellertid ärendet upptaget till behandling på grund av en i andra kammaren väckt motion om inköp för postverkets räkning av nämnda fastighet Älfhem. I sin skrivelse i ämnet (nr 12 A, punkten 6) uttalade riksdagen, att den visserligen funnit, att behov av bättre lokalförhållanden för postverket föreläge beträffande Krylbo men att det borde i detta sammanhang närmare undersökas, om icke lämplig tomtmark kunde erhållas från statens järnvägar eller statens domäner.

Uti sitt år 1919 avgivna förslag till kapitalökning begärde också generalpoststyrelsen anslag för uppförande av en posthusbyggnad å ett statens järnvägar tillhörigt område i Krylbo, vilken byggnad jämväl skulle inrymma bostäder för postverkets personal i orten samt överliggningsrum för en del tjänstemän vid järnvägsposten. Kostnaden beräknades till 350,000 kronor. Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1920 års riksdag för ändamålet å tilläggsstat för år 1920 175,000 kronor och för år 1921 återstoden, 175,000 kronor.

Frågan om uppförande av en posthusbyggnad i Krylbo kom emellertid snart därefter i ett ändrat läge.

Mot förläggandet av ett postkontor till den då ifrågasatta tomten framfördes nämligen vissa erinringar av Krylbo kommunalfullmäktige samt av 1920 års statsrevisorer, vilka senare därjämte framhöllo, att, om en nybyggnad

skulle komma till utförande, det tillika torde böra undersökas, huruvida det kunde vara för statsverket ekonomiskt fördelaktigt att inom densamma bereda utrymme jämväl åt telegrafverket. I anledning härav föreskrev Kungl. Maj:t, att med det beslutade posthusbygget skulle tills vidare anstå.

Sedan frågan om postverkets lokalförhållanden i Krylbo därefter i hela dess vidd upptagits till förnyad prövning, föreslog Kungl. Maj:t på framställning av generalpoststyrelsen, 1922 års riksdag att *dels* besluta, att den posthusbyggnad i Krylbo, vartill anslag om sammanlagt 350,000 kronor av 1920 års riksdag anvisats, icke skulle komma till utförande, *dels ock* medgiva, att för postverkets räkning måtte få inköpas fastigheten Älfhem å tomterna nr 5 och 6 inom kvarteret Posten samt nr 3 och 4 inom kvarteret Älfhem i Krylbo för en köpeskilling av 70,000 kronor, samt att sagda köpeskilling måtte få utgå av förenämnda för uppförande av en posthusbyggnad i Krylbo tidigare anvisade anslag om sammanlagt 350,000 kronor. Sedan riksdagen bifallit det framlagda förslaget, uppdrog Kungl. Maj:t genom brev den 21 juni 1922 åt generalpoststyrelsen att för en köpeskilling av 70,000 kronor för statsverkets räkning inköpa fastigheten i fråga. På grund av vissa mellankomna hinder kunde emellertid köpet ej komma till stånd förrän den 30 september 1926. Återstoden av nämnda anslag å 350,000 kronor har i enlighet med särskilda beslut av riksdagen disponerats för vissa andra postverkets ändamål.

Fastighetsköpet innebar förvärvande för postverkets räkning av ett område om mer än 6,000 kvadratmeter, bebyggt med en huvudbyggnad av trä i 2 våningar och en mindre gårdsbyggnad likaledes av trä i 2 våningar.

I sin skrivelse den 29 augusti 1930 med anslagsäskanden för budgetåret 1931/1932 har *generalpoststyrelsen* hemställt om anvisande av medel för uppförande av ny posthusbyggnad å nyssnämnda fastighet för en kostnad av 175,500 kronor.

Styrelsen har vidare framhållit, att vid den tid, då beslut fattades om inköp av fastigheten Älfhem, anledning utan tvivel förelegat att utgå från, att postkontorslokalen skulle räcka en lång tid framåt, men att förhållandena utvecklats på sådant sätt, att lokalens otillräcklighet numera vore uppenbar. Visserligen hade generalpoststyrelsen allt hitintills undanskjutit frågan om förbättrade postkontorslokaler i Krylbo dels med hänsyn till andra liknande krav, vilkas lösning syntes styrelsen ännu mer trängande, dels ock på grund av pågående undersökningar rörande vissa med lokalfrågan i Krylbo sammanhängande spörsmål, men numera funne styrelsen sig icke längre kunna undgå att framföra denna fråga till slutligt avgörande. Rörelsen vid postkontoret i Krylbo kunde, yttrar styrelsen, visserligen icke sägas i och för sig vara av mera betydande omfattning, men kravet på nya lokaler finge, sett från en annan synpunkt, särskilt starkt fog för sig, nämligen med hänsyn till den stora betydelse för posttrafikens handhavande i allmänhet, som nämnda postkontor hade på grund av sitt läge vid en av de postalt sett viktigaste knutpunkterna i riket.

Generalpoststyrelsen har därjämte anmält, att professorn E. Lallerstedt på generalpoststyrelsens uppdrag utarbetat ritningar till nybyggnad samt uppgjort kostnadsförslag för densamma, slutande å 175,500 kronor.

Med avseende å finansieringen av företaget har generalpoststyrelsen anført följande:

»Såsom i det föregående anförts, skulle nybyggnaden ersätta det nuvarande posthuset, varför byggnadsföretaget i viss mån kan betecknas såsom ersättningsarbete.

Av liknande skäl, som utförligt anförts i fråga om nybyggnaden i Sundsvall, synes av kostnaderna för nu ifrågavarande nybyggnad åtminstone en del böra bestridas av medel ur postverkets förnyelsefond. I förevarande fall skulle det till och med kunna ifrågasättas, huruvida icke hela kostnaden för nybygget borde bestridas med förnyelsefundsmedel. Enär emellertid den byggnad, som skulle erhållas i stället för det nuvarande posthuset, bleve avsevärt större än sistnämnda hus — nybyggnaden skulle ju dessutom komma att innehålla nya lokaler för telegrafverket — synes det generalpoststyrelsen riktigtast, att av kostnaderna för nybygget endast så stor del, som svarar mot det bokförda värdet å det nuvarande, till rivning föreslagna posthuset, bör bestridas av medel ur postverkets förnyelsefond. Med ledning av de fastigheten för närvarande åsatta taxeringsvärdena, kan av fastighetens bokförda värde, 70,000 kronor, ett belopp av 45,000 kronor anses motsvara värdet å posthuset och 25,000 kronor värdet å tomten och den gårdsbyggnad, som är avsedd att bibehållas.

Av de beräknade kostnaderna för nybygget, sammanlagt 175,500 kronor, synas alltså 130,500 kronor böra utgå av medel, anvisade såsom utgifter för kapitalökning, och 45,000 kronor av förnyelsefundsmedel.

Enär den posthusbyggnad, varom här är fråga, icke kan beräknas bli färdig före den 1 juli 1932, synes det generalpoststyrelsen onödigt att belasta riksstaten för budgetåret 1931/1932 med mer än en del av kostnaderna för byggnadsföretaget. Ett belopp av 30,500 kronor torde bli tillfyllest för arbetets bedrivande intill den 1 juli 1932.

Med anvisandet utav återstående del, 100,000 kronor, av nu omhandlade medel kan lämpligen anstå till budgetåret 1932/1933.»

Med skrivelse den 29 september 1930 har generalpoststyrelsen sedermera överlämnat yttrande i ärendet den 18 september 1930 av *byggnadsstyrelsen*, som därvid meddelat, att styrelsen icke hade något att erinra mot ifrågavarande ritningsförslag men att den beräknade kostnadssumman för företaget syntes väl knappt tilltagen och att det därför torde bli nödvändigt att iakttaga den största sparsamhet vid byggnadsarbetenas utförande.

Riksräkenskapsverket har, såsom under nästföregående punkt meddelats, den 20 september 1930 avgivit gemensamt utlåtande i fråga om finansieringen av posthusbyggena i Sundsvall och Krylbo och därvid meddelat, att avsättningarna till postverkets förnyelsefond för ifrågavarande fastighet i Krylbo till och med år 1930 utgöra 10,552 kronor. I övrigt får utskottet hänvisa till det under nämnda punkt lämnade referatet av utlåtandet.

Departementschefen, som icke funnit anledning till erinran mot det föreliggande byggnadsförslaget, har tillstyrkt, att det komme till utförande.

I fråga om den omfattning, vari förnyelsefundsmedel böra tagas i anspråk till bestridande av kostnaderna för byggnadsföretaget, har departementschefen, under hänvisning till vad han beträffande om- och tillbyggnad av posthuset i Sundsvall m. m. anført i motsvarande ämne, tillstyrkt generalpoststyrelsens förslag att av kostnaden, 175,500 kronor, ett belopp av 130,500 kronor bestrides medelst kapitalökningensanslag, medan återstoden, därest riksdagen ej framställer erinran däremot, skulle utgå av förnyelsefundsmedel.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har icke funnit anledning till erinran vare sig emot Kungl. Maj:ts förslag rörande posthusbyggnad i Krylbo eller emot att av de beräknade kostnaderna, 175,500 kronor, ett belopp av 45,000 kronor utgår av förnyelsefondsmedel. Det återstående erforderliga beloppet, 130,500 kronor, bör sålunda bestridas medelst kapitalökningsanslag, varav 30,500 kronor torde bära anvisas för budgetåret 1931/1932.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *posthusbyggnad i Krylbo* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 30,500 kronor.

**Inköp för
postverkets
räkning av
fastigheter.**

[6.]

6:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp för postverkets räkning av fastigheter*, vilkas förvärvande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

Telegrafverket.

**Telefon-
stations-
byggnad för
Östermalm i
Stockholm.**

[7.]

7:o) Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen, att till inköp av fastighet samt uppförande av telefonstationsbyggnad för Östermalm i Stockholm (Östermalmsstationen) för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 132,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1930 års statsverksproposition (utgifter för kapitalökning, bil. 3, punkt 7) gjorda framställning anvisade riksdagen för inköp för telegrafverkets räkning av den telegrafverkets pensionsfond tillhöriga fastigheten nr 27 i kvarteret Harpan med adress nr 2 vid Karlaplan i Stockholm samt uppförande därstädes av en telefonstationsbyggnad (Östermalmsstationen) ett reservationsanslag av 700,000 kronor. Inköpssumman för fastigheten hade bestämts till fastighetens bokförda värde, 332,009 kronor 50 öre. Kostnaden för den nya byggnaden beräknades till 500,000 kronor. Anslagsbehovet utgjordes således i dess helhet 832,009 kronor 50 öre eller i avrundat tal 832,000 kronor. Återstående beloppet 132,000 kronor skulle nu anvisas.

*Utskottets
yttrande.*

Med tillstyrkande av förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp av fastighet samt uppförande av telefonstationsbyggnad för Östermalm i Stockholm (Östermalmsstationen)* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 132,000 kronor.

8:o) Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att till förråds-, garage och verkstadsbyggnader i Göteborg för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 28—29 i återopade statsrådsprotokollet.

Förråds-,
garage- och
verkstads-
byggnader
i Göteborg.

[8.]

Efter av telegrafstyrelsen i skrivelse den 31 januari 1930 gjord framställning framlade Kungl. Maj:t i proposition nr 104 till 1930 års riksdag förslag om förvärvande för telegrafverkets räkning av vissa tomter i kvarteret Gesundaberget i Bagaregården i Göteborg. Å dessa tomter avsågs att för verkets räkning anordna förrådslokaler m. m. till ersättning för de lokaler, vilka verket hittills på platsen disponerat för dylikt ändamål och vilka — väsentligen förlagda till förhyrda områden — visat sig vara otillräckliga och otidsenliga samt på grund av sitt splittrade läge oekonomiska i driften.

Sedan riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts framställning, bemyndigade Kungl. Maj:t genom brev den 4 april 1930 telegrafstyrelsen att inköpa ifrågavarande tomter för en köpeskilling av högst 102,699 kronor 80 öre, att utgå av reservationsanslaget till inköp och bebyggande av fastigheter för telegrafverkets räkning, vilkas förvärvande eller färdigställande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut.

I skrivelse den 29 augusti 1930 har *telegrafstyrelsen* gjort framställning om anvisande av ett reservationsanslag å 250,000 kronor för uppförande å berörda tomter av förråds-, garage- och verkstadsbyggnader för telegrafverkets räkning.

Beträffande sättet för anordnande av de lokaler, för vilka ifrågavarande tomter avsetts, har styrelsen anfört följande:

»Som styrelsen i sin skrivelse den 31 januari 1930 meddelat, vore avsikten att på området uppföra byggnad för förråds-, garage- och verkstadslokaler. Styrelsen har av flera skäl — huvudsakligen med tanke på blivande utvidgning och på eldfara — funnit lämpligt att fördela lokalbehovet på tvenne byggnader, den ena inrymmande förrådslokaler, förrådets expedition samt reparationsverkstad för telefonapparater och telefonväxlar, den andra inrymmande garage för 14 fordon, reparationsverkstad för motorfordon samt smedja. Samtliga lokaler med undantag av större delen av förrådsutrymmena skulle förses med värmeledning. De uppvärmda förrådslokalerna äro avsedda för apparater av olika slag, reservdelar för dessa apparater, finare verktyg med mera dylikt. Förslag till nämnda byggnader har utarbetats. Byggnadskostnaden uppgår — inklusive värmeledning, vatten, avlopp och belysning — till cirka 250,000 kronor. Av detta belopp komma cirka 193,000 kronor på den första av de oförmälda byggnaderna, förrådsbyggnaden, och cirka 57,000 kronor på den andra, garagebyggnaden.»

I skrivelse den 19 december 1930 har telegrafstyrelsen sedermera meddelat, att avtal numera träffats med drätselkammaren i Göteborg om förvärv av ifrågavarande tomter. Med samma skrivelse har styrelsen överlämnat dels ritningar till byggnaderna, dels ock ett av *byggnadsstyrelsen* i ärendet avgivet utlåtande, vari byggnadsstyrelsen förklarat sig icke hava något att erinra mot det beträffande byggnadsarbetena upprättade förslaget eller mot de för desamma beräknade kostnaderna.

Departementschefen har funnit det framlagda förslaget ägnat att på ett tillfredsställande sätt tillgodose det behov, som det av 1930 års riksdag beslutade markförvärvet avsåge, och har ej haft någon erinran ur ekonomisk synpunkt mot förslaget.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *förråds-, garage- och verkstadsbyggnader i Göteborg* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

*Inköp och
bebyggande
för telegraf-
verkets räk-
ning av fas-
tigheter.*

[9.]

9:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9) får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *inköp och bebyggande för telegrafverkets räkning av fastigheter*, vilkas förvärvande eller färdigställande icke utan synnerlig olägenhet kan uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

*Fortsatt
utveckling
av statens
telefon- och
telegraf-
väsande.*

[10.]

10:o) Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen att till fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsande för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 14,000,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 30—35 i åberopade statsrådsprotokollet.

För fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsande har riksdagen för budgetåren 1927—1931 anvisat respektive 8,000,000, 7,000,000, 6,500,000 och 11,500,000 kronor. Av sistnämnda anslag avsåg ett belopp av tillhoppa 2,600,000 kronor kostnader för nya kabeln till Gotland och till Tyskland.

I skrivelse den 29 augusti 1930 har *telegrafstyrelsen* gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1931/1932.

Styrelsen har meddelat vissa tabeller angående telefon- och telegraftrafiken samt anfört bland annat följande.

»Tabellerna visa en mycket betydande utveckling för telegrafverkets telefonrörelse. Av den summariska redogörelsen för abonnemangsrörelsen framgår, att den årliga ökningen i antalet telefonapparater, som under en följd av år hållit sig vid omkring 15,000 å 16,000, under år 1929, såsom tidigare nämnts, stigit till över 23,000 och under år 1930 beräknas komma att stiga till omkring 26,000. År 1931 måste telegrafstyrelsen sannolikt vara beredd på en apparatökning av inemot 28,000.

De taxelindringar i olika former, som sålunda åvägabragts, torde komma att medföra dels ökad abonnenttillströmning, dels ökad telefontrafik med därav följande behov av nya ledningar. Vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1931/1932 måste telegrafstyrelsen, för att kunna möta ökade krav, räkna med att för utvidgning av lokalnätet kommer att erfordras ett belopp ej understigande 9,800,000 kronor.

Beträffande rikssamtalstrafiken visa förestående tabeller en avsevärd stegring i influtna samtalsavgifter. Utbyggnaden av riksnätet har, vad det gäller anläggningskostnaden, såsom styrelsen i framställning den 27 augusti 1929 redan påvisat (se 1930 års statsverksproposition, utgifter för kapitalökning, bil. 3, sid. 44), icke hållit jämna steg med trafikökningen. Genom diverse tekniska anordningar har det nämligen tidigare varit möjligt att i betydande grad uppöka befintliga ledningars trafikkapacitet. Sedan emellertid dessa möjligheter utnyttjats, måste man för framtiden alltjämt räkna med, att den utvidgade trafikens krav på ökade förbindelser skola tillfredsställas genom nybyggda riksledningar. Därtill kommer att Sveriges utlandstrafik och den utländska trafiken genom Sverige alltjämt växa och för varje år ställa allt större krav på ledningar och stationsanordningar. Antalet telefonsamtal mellan Sverige och utlandet och mellan främmande länder genom Sverige, som under år 1928 var 749,933, har sålunda under år 1929 uppgått till 974,490 och beräknas för år 1930 till i runt tal 1,020,000. För nya blanka riksledningar har telegrafstyrelsen för budgetåret 1931/1932 beräknat ett belopp av 2,100,000 kronor. För utökning av pupiniseringen av rikskablarna Stockholm—Uppsala och Stockholm—Norrköping erfordras vidare 940,000 kronor.

Härutöver erfordras medel för en ny undervattenskabel till Danmark. Telefontrafiken mellan å ena sidan Danmark och å andra sidan Sverige, Norge, Finland, Estland och Lettland framföres nu på 6 stycken kablar med sammanlagt 18 ledningar över Öresund. Den senaste av dessa kablar utlades år 1922 mellan Hälsingborg och Helsingör. Sedan dess har den över ifrågavarande kablar framförda trafiken betydligt ökats, vilket framgår av följande siffror:

År 1922	259,393 samtal	År 1926	281,554 samtal
» 1923	274,209 »	» 1927	299,238 »
» 1924	274,226 »	» 1928	315,499 »
» 1925	271,774 »	» 1929	369,215 »

Samtliga befintliga ledningar äro också nu upptagna och berättigade krav ha framförts på utökning av förbindelserna dels för den svensk-danska trafiken, dels för trafiken mellan Danmark å ena sidan samt Norge och Finland å den andra. Ej heller fyller någon av de nuvarande kablarna de krav, som ur kvalitetssynpunkt numera uppställas å kablar för långväga telefontrafik. En ny telefonkabel till Danmark bör därför under år 1931 komma till utförande, och telegrafstyrelsen har också i samförstånd med danska post- och telegrafstyrelsen påbörjat erforderliga förundersökningar och infordrat preliminärt kostnadsanbud. Med hänsyn till att rikskabeln mellan Stockholm och Malmö beräknas bliva färdig under år 1931 har den nya Danmarkskabeln planerats som en direkt fortsättning av densamma. Kabeln kommer att utgå från Malmö över Barsebäckshamn på svenska sidan till Vedbäck och Köpenhamn i Danmark. Härigenom vinnes en bättre och säkrare befordringsväg för den danska trafiken med östra och norra delarna av Sverige, med Malmö och trakterna söder därom samt med Finland och de baltiska länderna, varjämte man på detta sätt erhåller en värdefull reservväg för telefontrafiken med Tyskland och länder där bortom i händelse av fel å de svenska kablarna till Tyskland och vid fel å vissa kabelsträckor i Tyskland. På Sverige belöpande andel av kostnaden för en ny telefonkabel mellan Sverige och Danmark torde komma att uppgå till 760,000 kronor, av vilket belopp 600,000 kronor böra tagas av anslaget för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende och resten från förnyelsefonden.

För nya radiostationer erfordras 300,000 kronor.»

Sammanlagt skulle alltså för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1931/1932 erfordras ett anslag av (9,800,000 + 2,100,000 + 940,000 + 600,000 + 300,000) 13,740,000 kronor. Telegrafstyrelsen har i förevarande skrivelse hemställt, att för ändamålet måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas ett reservationsanslag å sistnämnda belopp.

I skrivelse den 22 september 1930 har telegrafstyrelsen sedermera anmält, att behov av medel för nästkommande budgetår föreläge jämväl för anordnande av en ny telefonkabel till Finland. För detta ändamål har styrelsen beräknat ett belopp av omkring 700,000 kronor. I en senare skrivelse, dagtecknad den 1 december 1930, har styrelsen emellertid i detta ämne anført, att då frågan enligt vad styrelsen inhämtat ännu icke förelagts Finlands riksdag, i statsverkspropositionen till 1931 års riksdag icke syntes behöva avses något belopp för Sveriges andel i kostnaden för ifrågavarande kabel. Då emellertid behovet av utvidgade telefonförbindelser mellan Sverige och Finland vore mycket trängande, ämnade styrelsen senare, därest besked från Finland erhöles inom behörig tid, till Kungl. Maj:t ingiva förslag rörande särskild proposition i ämnet.

Vidare har styrelsen i skrivelse den 28 november 1930 anmält, att vid denna tidpunkt föreliggande siffror för tredje kvartalet 1930 utvisade, att anslagsbehovet för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för nästkommande budgetår bleve större än vad styrelsen i skrivelsen den 29 augusti 1930 beräknat, i anledning varav styrelsen ansett sig böra föreslå en ökning av det i sistnämnda skrivelse begärda anslagsbeloppet med 1,000,000 kronor. På grund härav har styrelsen, med återtagande av sitt förra förslag i frågan, hemställt, att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas ett reservationsanslag av 14,740,000 kronor.

Departementschefen har, på anförda skäl, ansett det av telegrafstyrelsen begärda anslagsbeloppet, 14,740,000 kronor, böra begränsas till 14,000,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Det för nästa budgetår äskade beloppet, 14,000,000 kronor, överstiger med 3,000,000 kronor det för det nu löpande budgetåret beviljade. Ökningen får emellertid, på sätt närmare utvecklats av telegrafstyrelsen, anses motiverad av den allttjämt fortgående kraftiga stegringen av telefontrafiken.

Med tagen hänsyn till att telegrafverket allttjämt må äga möjlighet att tillgodose utvecklingens krav på det statliga telefon- och telegrafväsendet, får utskottet, under hänvisning i övrigt till den i ärendet förebragta utredningen, tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 14,000,000 kronor.

Statens järnvägar.

11:o) Vad av departementschefen, sid. 37—42, anförts rörande tillbyggnad till vagnverkstaden i Notviken samt ombyggnad av lokomotivstationen i Kristinehamn — för vilka båda byggnadsföretag medel skulle beredas från Statens järnvägars förnyelsefond — föranleder ej särskilt uttalande från utskottet; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

Vagnverkstad i Notviken samt lokomotivstation i Kristinehamn.

omförmäla.

12:o) Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ny ranger-spårgrupp m. m. i Malmö (punkt 11) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgivna utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

Ny ranger-spårgrupp m. m. i Malmö.

[11.]

anmäla.

13:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12) hemställer utskottet

Gångbroar och gångtunnlar.

att till *gångbroar och gångtunnlar* för budgetåret 1931/1932 anvisas ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

[12.]

14:o) Kungl. Maj:t har (punkt 13) föreslagit riksdagen att till fullbordande av dubbelspåret Tranås—Aneby och Bodafors—Sävsjö för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor.

Fullbordande av dubbelspåret Tranås—Aneby och Bodafors—Sävsjö.

[13.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 45—48 i åberopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har anført följande.

»Av vad järnvägsstyrelsen anført har jag kommit till den uppfattningen, att genom ett fullbordande av den år 1926 avbrutna dubbelspårsanläggningen Tranås—Aneby och Bodafors—Sävsjö å den ännu ej färdigställda sträckan Tranås—Frinaryd så betydande fördelar med avseende å tidtabells- och tågföringsförhållanden samt jämväl i driftkostnadshänseende skulle kunna vinnas, att åtgärder för anläggningens avslutande nu torde böra vidtagas. På grund av redan utförda terrasserings- och trumlägningsarbeten samt då arbetena för närvarande endast skulle behöva avse själva järnvägslinjen, skulle också, såsom järnvägsstyrelsens framställning utvisar, kostnaderna för nämnda åtgärder kunna begränsas till jämförelsevis ringa belopp.

Mot vad järnvägsstyrelsen föreslagit i fråga om kostnadsbeloppets uppskattning samt fördelning å olika budgetår har jag intet att erinra. Jag tillstyrker alltså, att för nästkommande budgetperiod till ändamålet i fråga äskas ett kapitalökningsanslag av 520,000 kronor.

I detta sammanhang torde få omnämnas, att erforderlig mark för framtida utvidgning av bangården i Tranås anskaffats genom en den 2 april och den 11 maj 1927 dagteknad överenskommelse mellan järnvägsstyrelsen å ena, och Tranås stad genom dess drätselkammare, å andra sidan, angående framtida

omgestaltning av Tranås bangård m. m., vilken överenskommelse genom beslut den 8 juli 1927 godkänts av Kungl. Maj:t.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har ej haft annat att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag än att, då bandelen Bodafors—Sävsjö numera är fullbordad, rubriken å anslaget lärerböra avse endast bandelen Tranås—Aneby.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *fullbordande av dubbelspåret Tranås—Aneby* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor.

**Uppförande
av restaurangbyggnad i Laxå.**

15:o) Kungl. Maj:t har (punkt 14) föreslagit riksdagen att till uppförande av restaurangbyggnad i Laxå för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

[14.] Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 49 och 50 i åberopade statsrådsprotokollet.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran emot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *uppförande av restaurangbyggnad i Laxå* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 70,000 kronor.

**Telegraf- och sektionstelefonledning-
gar samt kabelarbeten.**

16:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *telegraf- och sektionstelefonledningar samt kabelarbeten* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

[15.]

Elektriska belysningsanläggningar.

17:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *elektriska belysningsanläggningar* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

[16.]

Växel- och signalsäkerhetsanläggningar.

18:o) Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att till växel- och signalsäkerhetsanläggningar för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

[17.] Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 53—55 i åberopade statsrådsprotokollet.

För växel- och signalsäkerhetsanläggningar har riksdagen senast för budgetåren 1928—1931 anvisat respektive 400,000 kronor, 500,000 kronor och 400,000 kronor.

Järnvägsstyrelsen har nu för sagda ändamål äskat ytterligare ett belopp av 600,000 kronor.

Departementschefen har yttrat följande:

»I nästlidet års statsverksproposition erinrades, att bland annat med hänsyn till de avsevärda belopp, som under de senaste tio åren använts för växel- och signalsäkerhetsanläggningar, från järnvägsstyrelsen år 1927 infordrats vissa uppgifter rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål. Av dessa uppgifter inhämtades, att för utveckling av trafiksäkerhetsanordningarna i anslutning till 1912 års trafiksäkerhetskommissions direktiv skulle erfordras ytterligare arbeten för sammanlagt 4,300,000 kronor, varav 2,000,000 kronor för perioden 1928—1933. För övriga hithörande arbeten, som, såvitt då kunde förutses, vore avsedda att komma till utförande under närmaste femårsperiod i syfte att åstadkomma ökad säkerhet för trafikrörelsen eller att ernå lättnader och besparingar vid trafikarbetets utförande, beräknade järnvägsstyrelsen ett sammanlagt belopp av 2,700,000 kronor. Sagda belopp, 2,000,000 kronor och 2,700,000 kronor, ansåge styrelsen böra med 1,400,000 respektive 600,000 kronor utgå av kapitalökningsmedel samt med 600,000 respektive 2,100,000 kronor av förnyelsefondsmedel. Av de sålunda erforderliga beloppen av kapitalökningsmedel, sammanlagt 2,000,000 kronor, skulle 600,000 kronor anvisas för budgetåret 1928/1929, 400,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1929—1931 samt 300,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1931—1933. Såsom nyss omnämnts, hava emellertid för budgetåren 1928—1931 endast anvisats respektive 400,000, 500,000 och 400,000 kronor, innebärande för dessa tre budgetår en sammanlagd anslagssumma, som med 100,000 kronor understiger det för samma tid i järnvägsstyrelsens plan angivna anslagsbehovet.

Det av järnvägsstyrelsen äskade beloppet, 600,000 kronor, innefattar sålunda, förutom tidigare beräknat årsanslag jämte nyssnämnda summa av 100,000 kronor, en anslagsökning av 200,000 kronor. Det ökade anslagsbehovet har sin grund däri, att järnvägsstyrelsen ansett nödigt att, till beredande av ökad säkerhet mot kollisionsrisker, på vissa enkelspåriga delar av linjen Stockholm—Göteborg påbörja införandet av automatiska linjeblockanordningar. Därtill kommer, enligt vad jag inhämtat, att vissa anläggningar måst igångsättas tidigare än som förut avsetts och att kostnaderna för anläggningarna ofta visat sig överstiga de ursprungligen beräknade beloppen, enär anläggningarna på grund av utvidgningar i spårsystemen och större fordringar på rationella, tekniska anordningar i många fall blivit av större omfattning än som tidigare planerats.

Då det ur såväl trafiksäkerhets- som driftbesparingssynpunkt är önskvärt, att nya eller förbättrade växel- och signalsäkerhetsanläggningar i erforderlig omfattning komma till stånd vid statens järnvägar, samt det synes angeläget, att av järnvägsstyrelsen föreslagna linjeblockanordningar nu bliva utförda, anser jag mig icke kunna ifrågasätta någon nedsättning i det av styrelsen för ifrågavarande ändamål äskade beloppet.»

Med hänvisning till vad departementschefen anfört, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer alltså,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer.
[18.]

19:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) angående elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet här velat

erinra.

Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.
[19.]

20:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) hemställer utskottet, att riksdagen må såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare.
[20.]

21:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20) rörande inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet här velat

erinra.

Statsbana Malung—Vansbro.
[21.]

22:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21) angående beräkning av anslag till statsbana Malung—Vansbro kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

Statens vattenfallsverk.

Kraftstation vid Vargön.
[22.]

23:o) Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Vargön för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 79—83 i åberopade statsprotokollet.

Ifrågavarande anläggning är avsedd att till en början utnyttja omkring 3.5 meters fallhöjd samt beräknas draga en total anläggningskostnad av 9,400,000 kronor. Enligt den uppgjorda utbyggnadsplanen skall anläggningen vara färdig att sättas i drift under loppet av år 1933. I skrivelse den 30 september 1929 föreslog vattenfallstyrelsen, att till arbetenas påbörjande skulle för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 2,500,000 kronor, medan därefter beräknades erforderliga för budgetåret 1931/1932 3,000,000 kronor, för budgetåret 1932/1933 3,000,000 kronor och för budgetåret 1933/1934 900,000 kronor. Vid frågans behandling i 1930 års statsverksproposition ansåg emellertid föredragande departementschefen det av vattenfallstyrelsen för innevarande

budgetår begärda beloppet kunna nedsättas till 2,000,000 kronor, vilket anslagsbelopp även beviljades av riksdagen.

I skrivelse den 30 september 1930 har *vattenfallsstyrelsen* anfört, att det ur kostnadssynpunkt är av vikt, att byggandet av kraftstationen vid Vargön icke utsträckes under längre tid än som vid normal arbetstakt erfordras. Den för innevarande budgetår gjorda minskningen av det begärda anslagsbeloppet bör därför enligt styrelsen kompenseras genom motsvarande ökning under därpå följande budgetår. Då anläggningen med nu tillämpad arbetsplan väntas, såsom från början avsetts, kunna tagas i bruk under år 1933, anser styrelsen att för budgetåret 1931/1932 bör upptagas anslag med 3,500,000 kronor. Under detta budgetår skall nämligen enligt styrelsen större delen av arbetena på själva kraftstationen utföras samt turbiner och generatorer beställas och delvis likvideras.

Departementschefen har yttrat, bland annat, att det givetvis vore önskvärt, att arbetena kunde anordnas på ett ur ekonomisk synpunkt lämpligt sätt. Efter samråd med chefen för *vattenfallsstyrelsen* hade dock departementschefen funnit, att en nedsättning av det begärda anslagsbeloppet kunde ske till 3,000,000 kronor, utan att olägenheter i nyssberörda hänseende eller i övrigt behövde uppstå.

Utskottet har ej funnit skäl till erinran emot Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer alltså,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *kraftstation vid Vargön* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

24:o) Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att till kostnader i samband med domstolsbehandling av frågan om Vänerns reglering för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till sid. 83 och 84 i åberopade statsrådsprotokollet.

*Kostnader i
samband
med dom-
stolsbe-
handling av
frågan om
Vänerns
reglering.*

[23.]

Sedan riksdagen för utförande av förberedande åtgärder för Vänerns reglering för åren 1918—1922, tiden 1 januari—30 juni 1923 samt budgetåret 1923/1924 anvisat tillhoppa 2,550,000 kronor, hava till bestridande av kostnader i samband med domstolsbehandling av frågan om Vänerns reglering för budgetåren 1924/1925—1929/1930 anvisats tillhoppa 1,100,000 kronor.

Vattenfallsstyrelsen har i skrivelse den 30 september 1930 gjort framställning om anvisande för nästkommande budgetår av ett anslag å 200,000 kronor till ifrågavarande ändamål.

Departementschefen har tillstyrkt vad *vattenfallsstyrelsen* föreslagit.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran emot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *kostnader i samband med domstolsbehandling av frågan om Vänerns reglering* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Veckoreglering av Göta älv.
[24.]

25:o) Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen att till veckoreglering av Göta älv för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Ifrågavarande av 1928 års riksdag beslutade arbeten omfatta i huvudsak uppsprängning av en ny avloppskanal vid Vänerens utlopp i Göta älv samt uppförande av en dammbyggnad över älven. Kostnaderna härför hava beräknats till 5,000,000 kronor. För ändamålet hava anvisats 1,400,000 kronor för budgetåret 1928/1929, 1,800,000 kronor för budgetåret 1929/1930 samt 1,500,000 kronor för innevarande budgetår.

Utskottets yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *veckoreglering av Göta älv* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Tillbyggnad för förvaltningsbyggnaden i Trollhättan.
[25.]

26:o) Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att för tillbyggnad till förvaltningsbyggnaden i Trollhättan för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 120,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 85—90 i åberopade statsrådsprotokollet.

När kronan år 1905 förvärvade Trollhätte kanalbolags egendom, ingick däri, bland annat, Trollhätte kanalverks förvaltningsbyggnad i Trollhättan med därtill hörande parkområden. Denna förvaltningsbyggnad, som är centralt belägen invid Karl Johans torg i Trollhättan, inrymmer en sessionssal, ett biblioteksrum och 23 kontorsrum ävensom en vaktmästarbostad om 2 rum och kök samt ytterligare ett bostadsrum, disponerat av Trollhätte kanalverk. Dessutom innehåller byggnaden ett till källarvåningen förlagt arkiv om 48.5 kvadratmeter. Byggnaden har, alltsedan den övergick i statens ägo, använts till administrationslokaler först för Trollhätte kanal- och vattenverk och sedermera för statens vattenfallsverks Trollhätteavdelningar. Då dessas förvaltningsorganisation emellertid hastigt växte, blev det snart nog nödvändigt att bereda ökade utrymmen för kontoren. På grund av mellanhavanden mellan Trollhätte kraftverk och aktiebolaget Elektrosalpeter blev vid nämnda bolags avveckling önskvärt att bereda användning för en större villabyggnad, som av bolaget uppförts å östra stranden av Göta älv ovanför regleringsdammen vid Trollhättan. Denna villa, benämnd »Salpetervillan», som inrymmer 17 rum utom vaktbostad, kom sålunda att förhyras för Trollhätte kraftverks räkning från år 1920 och förvärvades sedermera enligt beslut av 1927 års riksdag från nämnda bolag i likvidation för en köpeskilling av 40,000 kronor. Till denna byggnad har kraftverket sitt huvudkontor förlagt. Kraftverkets distriktskontor ävensom Trollhätte kanalverks och fastighetsförvaltningskontor äro inrymda i förenämnda förvaltningsbyggnad, varest jämväl vissa ut-

rymmen äro upplåtna för ledningen av statens vattenfallsverks byggnadsarbeten vid Göta älv, de s. k. Götaälvsarbetena. Vissa förrådskontor äro förlagda till särskilda lokaler utom förvaltningsbyggnaden. Kanaluppbördskontoret är förlagt i närheten av slussarna i Trollhättan.

I skrivelse den 28 oktober 1930 har *vattenfallsstyrelsen* framlagt förslag om tillbyggnad till nyssnämnda förvaltningsbyggnad för en kostnad av 120,000 kronor samt hemställt om beredande av medel härtill å riksstaten för nästkommande budgetår.

I ett den 6 november 1930 till vattenfallsstyrelsen avgivet yttrande har *byggnadsstyrelsen* förklarat sig icke hava något att erinra mot tillbyggnadsförslaget eller de för detsamma genomförande beräknade kostnaderna.

Departementschefen har yttrat följande.

Då den av statens vattenfallsverk för kontorsändamål redan tidigare förhyrda s. k. Salpetervillan (fastigheten Fagerstrand nr 1—1 a) i Trollhättan år 1927 inköptes för vattenfallsverkets räkning, innebar detta, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, icke någon definitiv lösning av spörsmålet om beredande av erforderliga lokaler för verkets kontor. Också framhöll departementschefen vid ärendets föredragning (proposition nr 240 år 1927), att genom förvärv av nämnda fastighet framför allt erhöles det rådtrum, som syntes oundgängligt för vinnande av en god, slutgiltig lösning av frågan.

I nu föreliggande framställning har vattenfallsstyrelsen betonat, att behovet av ökade kontorslokaler för vattenfallsverkets avdelningar i Trollhättan är trängande och att lokalfrågan, såsom styrelsen även tidigare hävdad, icke kan få en ändamålsenlig lösning annat än genom utvidgning av förvaltningsbyggnaden. Vid besök å platsen har jag funnit, att med den omfattning, som vattenfallsstyrelsens rörelse i Trollhättan numera fått, detta spörsmål icke längre lär utrymma utan synnerlig olägenhet kunna undanskjutas. De tillgängliga utrymmena äro påtagligt otillräckliga. Den s. k. Salpetervillans belägenhet är dessutom sådan, att byggnaden icke kan anses lämplig för kontorsändamål.

Det av styrelsen nu framlagda förslaget att medelst en omedelbart anslutande tillbyggnad utvidga den nuvarande förvaltningsbyggnaden synes mig väl ägnat att tillgodose det avsedda behovet. I den utökade byggnaden skulle inrymmas samtliga vattenfallsverkets kontor på platsen med undantag av vissa lokala förrådskontor och kanalverkets uppbördskontor, varjämte skulle erhållas erforderliga reservutrymmen, vilka emellertid i avvaktan å definitiv disposition skulle användas för tillfälliga ändamål. Även i yttre hänseende torde förslaget utgöra en god lösning. Ur kostnadssynpunkt innebär det en väsentlig minskning i förhållande till 1927 års förslag — från 162,000 till 120,000 kronor. Den sålunda gjorda kostnadsberäkningen, som av byggnadsstyrelsen lämnats utan erinran, synes böra godtagas. Styrelsens förslag att efter omändringens genomförande utnyttja Salpetervillan till tjänstebostäder och att bestrida kostnaderna för erforderliga iståndsättningsarbeten med driftmedel har med hänsyn till vad styrelsen härom anfört och upplyst icke givit mig anledning till erinran.

Jag vill alltså tillstyrka det föreliggande, av vattenfallsstyrelsen uppgjorda tillbyggnadsförslaget. Såväl med hänsyn till den takt, vari detta arbetsföretag i och för sig lämpligast kan bedrivas, som i betraktande av värdet av att under närmaste tiden äga tillgång till de arbetstillfällen, som genom detsamma beredas, torde hela det erforderliga beloppet 120,000 kronor böra uppföras å riksstaten för nästkommande budgetår.

Utskottets yttrande. Under åberopande av vad departementschefen anført, får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt hemställer alltså,

att riksdagen må för *tillbyggnad till förvaltningsbyggnaden i Trollhättan* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 120,000 kronor.

Kraftstation vid Malfors. 27:o) Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Malfors för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

[6.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 90—93 i åberopade statsrådsprotokollet.

I proposition nr 181 till 1930 års riksdag framlades förslag beträffande anslag till påbörjande av åtgärder med ifrågavarande kraftstationsföretag. Med företaget avsågs att utnyttja den totala fallhöjden av omkring 28 meter i fallen vid Råby, Ljung, Jakobslund och Malfors (de s. k. Jakobslundfallen) i en enda anläggning, vilken ansågs böra förläggas till Malfors. Stationen planlades för utnyttjande av en vattenmängd av högst cirka 90 kubikmeter per sekund. Kostnaderna för anläggningen beräknades till sammanlagt 9,800,000 kronor. I enlighet med det i propositionen framlagda förslaget anvisade riksdagen till ändamålet för budgetåret 1930/1931 ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1930 har *vattenfallsstyrelsen* hemställt om anvisande av ytterligare 1,500,000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen har, under erinran, att statsmakterna hittills icke tagit ståndpunkt till frågan om den byggnadstakt, i vilken Malforsanläggningen bör utföras, utan att denna fråga ansetts böra göras beroende av de ekonomiska konjunkturerna och av de närmaste årens erfarenheter beträffande kraftbehovet inom mellansvenska centralblocket, anført bland annat följande:

Vid förslagets framläggande för riksdagen antogs emellertid, att ett eventuellt beslut om elektrifiering av södra stambanan skulle komma att påverka byggnadstakten samt föranleda en förkortning av den byggnadstid, som eljest, med hänsyn till konjunkturförhållandena, kunde anses påkallad.

I den utredning, som av vattenfallsstyrelsen i skrivelsen den 13 februari 1930 framlades rörande Malforsanläggningen, räknade styrelsen med att denna anläggning borde färdigställas under budgetåret 1934/1935 samt att anslagsbeloppen borde fördelas på ett med hänsyn härtill lämpligt sätt, varvid för budgetåret 1931/1932 skulle erfordras ett anslagsbelopp av 1,500,000 kronor.

Med anledning av den förändring i konjunkturläget, som därefter inträtt, synes det — såvitt för närvarande kan bedömas — knappast sannolikt, att anläggningens färdigställande i och för sig skulle erfordras inom den av vattenfallsstyrelsen sålunda beräknade tiden. Emellertid hava statsmakterna numera i princip uttalat sig för elektrifiering av södra stambanan. I den utredning av järnvägsstyrelsen, som lades till grund för denna frågas behandling vid 1930 års riksdag, räknades med att elektrifieringen skulle vara fullbordad under år 1934. Samma förutsättning ligger till grund för det förslag beträffande anslag till elektrifieringsarbetena, som jag tidigare denna dag framlagt. Med hänsyn till det avsevärda kraftbehov, vilket kommer att föranledas av elek-

trifieringens genomförande, lärer det vara påkallat att åtminstone för närvarande räkna med att Malforsstationen måhända behöver färdigställas ungefärligen inom den tid, som av vattenfallsstyrelsen i skrivelsen den 13 februari 1930 beräknades. Detta oaktat torde dock en nedsättning av det för nästkommande budgetår begärda beloppet till 1,000,000 kronor utan olägenhet kunna ske.

Ovannämnda elektrifiering av banan Järna—Norrköping—Malmö m. fl. linjer har redan av riksdagen beslutats. Enligt den av järnvägsstyrelsen uppgjorda planen skulle arbetet kunna beräknas eventuellt slutfört redan med utgången av år 1933. Även om alltså elektrifieringen avslutas något förr än man tidigare utgått ifrån, synes dock, enligt vad utskottet inhämtat, ingen forcering av arbetena å kraftstationsbygget erforderlig. Under åberopande härav får utskottet tillstyrka, att nu ifrågavarande anslag upptages till det av Kungl. Maj:t föreslagna lägre beloppet 1,000,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *kraftstation vid Malfors* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

28:o) Kungl. Maj:t har (punkt 27) föreslagit riksdagen att till veckoreglering av Motala ström för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

**Vecko-
reglering
av Motala
ström.**

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 93 och 94 av åberopade statsrådsprotokollet.

[27.]

Vattenfallsstyrelsen har i skrivelse den 30 september 1930 gjort framställning om nytt anslag för veckoreglering av Motala ström och därvid framhållit, bland annat, att sedan kronan genom de år 1930 godkända avtalen erhållit möjlighet att utföra en rationell utbyggnad av samtliga vattenkrafttillgångar mellan Vättern och Roxen, veckoregleringens andra stadium med det snaraste borde genomföras. I enlighet med högsta domstolens utslag vore kronan dessutom skyldig, vid risk att det meddelade tillståndet till första stadiet annars komme att förfalla, att göra ansökan om andra stadiets utförande inom två år efter laga-kraftägande utslag angående medgivande till det första stadiet, d. v. s. före den 19 december 1930. Genomförande av veckoregleringens andra stadium krävde dels ordnande av vissa ersättningsfrågor, dels utförande av vissa rensnings- och byggnadsarbeten.

Med avseende å kostnaderna för genomförandet av veckoregleringens andra stadium anför styrelsen, att dessa beräknats till 700,000 kronor. Härav har styrelsen för budgetåret 1931/1932 ansett ett belopp av 200,000 kronor vara erforderligt; och har styrelsen gjort hemställan om anvisande av detta belopp.

Med förmälan att vattenfallsstyrelsen sedermera inom stadgad tid gjort ansökan om utförande av veckoregleringens andra stadium har *departementschefen* på anförda skäl tillstyrkt styrelsens berörda förslag.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *veckoreglering av Motala ström* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Utv
vidgning
av ångkraft-
stationen i
Västerås. 29:o) Kungl. Maj:t har (punkt 28) föreslagit riksdagen att till utvidgning av ångkraftstationen i Västerås för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

[28.]

Kostnaderna för ifrågavarande utvidgning hava beräknats uppgå till sammanlagt 1,625,000 kronor, varav belöpa 725,000 kronor på maskininstallationen samt 900,000 kronor på ångpanneutrustningen. Av kostnaden för det nya ångturbinaggregatet har emellertid ett belopp av 125,000 kronor ansetts böra bestridas med förnyelsefondsmedel, varigenom behovet av kapitalökningsanslag för utvidgningsåtgärderna reducerats till 1,500,000 kronor. Av sistnämnda summa har för innevarande budgetår anvisats ett anslagsbelopp av 1,100,000 kronor. Återstående behövt anslagsbelopp, 400,000 kronor, skulle nu anvisas å riksstaten för budgetåret 1931/1932.

Utskottets
yttrande.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *utvidgning av ångkraftstationen i Västerås* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Kraftsta-
tion vid
Sillre.

30:o) Kungl. Maj:t har (punkt 29) föreslagit riksdagen att till kraftstation vid Sillre för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

[29.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 95—98 av statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 76 till 1929 års riksdag gjorda framställning beslutade riksdagen att, för beredande av krafttillskott till Norrfors kraftverk, en statens kraftstation skulle anläggas vid Sillre för en beräknad kostnad av 2,250,000 kronor. Enligt den till grund för propositionen liggande utredningen skulle i kraftstationen till en början installeras endast ett maskinaggregat med en effekt av omkring 5,000 kilowatt. Kraftstationen skulle utföras så, att till samma axel framdeles kunde inkopplas en pump, med vars hjälp och med generatorn arbetande som motor vatten kunde under den tid, då kraftöverskott funnes vid Norrfors kraftstation, uppföras från Indalsälven, i vilken Sillreån utmynnar, till den ovanför kraftstationen belägna Oxsjön för att där magasineras till dess vattnet kunde utnyttjas för fyllande av behov av ökad kraftleverans.

Genom detta utbyggande av Sillreån har man beräknat att erhålla en anläggning, som skulle särskilt väl lämpa sig såsom komplement till Norrfors kraftverk. Det krafttillskott, som vinnes genom anläggningen — vilken kommer att utnyttja omkring 190 meters fallhöjd i Sillreån — är avsett att sättas in i den del av distributionsnätet från Norrforsen, Ådalslinjen, som förmedlar den över-

vägande delen av kraftavsättningen och där samtidigt energiförlusterna på grund av det långa överföringsavståndet äro förhållandevis störst.

För ifrågavarande anläggning hava anvisats för budgetåret 1929/1930 ett anslag av 300,000 kronor samt för innevarande budgetår ett anslag av 700,000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1930 har *vattenfallsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av ett anslag å 750,000 kronor för budgetåret 1931/1932 till ifrågavarande kraftstationsföretag.

Sedermera har vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 25 november 1930 anmält, att styrelsen funnit lämpligt att redan i samband med pågående utbyggnad utföra vissa anordningar vid kraftverket, vilka icke inrymts inom den beslutade kostnadsramen, samt därvid anfört, bland annat, följande:

»Redan från början planlades Sillrestationen på så sätt, att man från den samma skulle kunna erhålla en större kraftmängd än som motsvarade den naturliga avrinningen genom att man under söndagsdygnet och framdeles även under sommarmånaderna skulle med användande av överskottskraft från Norrfors eller andra samkörande kraftverk kunna pumpa upp vatten från Indalsälven till ovanför liggande sjöar. Sillrestationens värde bleve därigenom i avsevärd grad ökat, då man på detta sätt kunde tillvarataga en del av den överskottsenergi, som alstrades i kraftverk med sämre regleringsmöjligheter än Sillre. Av nu utförda utredningar har framgått lämpligheten av att redan från början insätta den p u m p, som skall placeras på samma axel som det nu beslutade maskinaggregatet. Dels kan säkerligen vinnas avsättning för det därigenom erhållna krafttillskottet, dels skulle ett senare insättande av pumpen medföra ökade kostnader och driftavbrott för Sillrestationen.

För att under tider med behov av mindre effektbelopp från Sillrestationen kunna tillgodose sådan leverans utan alltför stor vattenförbrukning, har det dessutom visat sig lämpligt att inom den kraftstationsbyggnad, som nu är under utförande, installera jämväl ett maskinaggregat om 2,500 kW, d. v. s. halva den storlek, 5,000 kW, för vilken stationens första maskin utföres. Därvid skulle en i styrelsens ägo befintlig generator med denna storlek komma till användning och med kuggväxel kopplas till en turbin.

Under domstolsbehandlingen av målet rörande kraftstationens byggande har utredning verkställt rörande åtgärder i vattenbesparande syfte vid den allmänna flottled, som nu transporterar virke från Sillreåns nederbördsområde till Indalsälven. De befintliga anordningarna äro gamla och konsumera en alltför stor del av den vattenmängd, som framrinner i ån. Den konstaterade vattenförbrukningen är således avsevärt större än vad vid andra dylika flottningsanordningar brukat ifrågakomma, varför det har visat sig lämpligt och lönande att genom ombyggnad göra flottningsanordningarna mera vattenbesparande. Den å vattenfallsstyrelsen belöpande kostnaden härför blir emellertid ganska avsevärd och rymmes icke i hittills kalkylerade kostnader. Däri hava nämligen endast medtagits sådana anordningar i själva Oxsjön, som skulle erfordras på grund av kraftstationens tillkomst.»

I fråga om de ekonomiska konsekvenserna av sålunda föreslagna anordningars genomförande har styrelsen yttrat:

»Totalt sett, skulle de anordningar, som här beskrivits, draga en kostnad av 400,000 kronor utöver hittills beräknade kostnader. Mot hittills beslutat anslag 2.25 miljoner kronor svarar en maskininstallation av 5,000 kW, motsva-

rande en årskostnad av cirka 50 kronor per kW. Ökningen av effekten med 2,500 kW skulle motsvara en kostnad på mereffekten av omkring 20 kronor per kW och år. Med den nu beslutade stationen och nuvarande flottningsanordningar kan i genomsnitt per år uttagas omkring 17 miljoner kWh och med nu föreslagen förstoring omkring 23 miljoner kWh. Även årskostnaden per kWh för den ökade energimängden blir avsevärt lägre än för den, som kan uttagas i stationen med hittills beslutat anslag. Härav framgår, att den ökning, som erhålles i effektillgång och energiproduktion, åstadkommes till så lågt pris, att kostnaden väl kan förräntas. Den ökade krafttillgången är dessutom önskvärd för att tillgodose det successivt ökade kraftbehovet inom det med Sillrestationen sammanknutna Norrforsnätet.»

Styrelsen, som meddelat, att den föreslagna förstoringen av Sillrestationen icke medförde någon ökning av anslagsbehovet för budgetåret 1931/1932, har slutligen hemställt om tillstånd att utföra maskinutrustning och flottningsanordningar vid Sillrestationen på sätt i styrelsens skrivelse angivits.

Departementschefen har yttrat följande:

»Vad vattenfallsstyrelsen anfört om ändamålsenligheten av att redan nu anordna pumpverk för återfyllning av kraftverkets vattenmagasin, installera ett andra maskinaggregat om 2,500 kilowatt och genom ombyggnad göra flottningsanordningarna i Sillreån mera vattenbesparande synes övertygande. Åtgärderna ifråga lära därför böra vidtagas. Därest riksdagen icke uttalar erinran häremot, torde alltså dessa åtgärder få ingå i planen för det nu pågående kraftstationsbygget.

Mot det av styrelsen för nästkommande budgetår äskade anslagsbeloppet har jag intet att erinra.»

*Utskottets
yttrande.*

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *kraftstation vid Sillre* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

**Laxtrappa
vid Norrfors
kraft-
verk.**

[30.]

31:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *laxtrappa vid Norrfors kraftverk* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 128,000 kronor.

**En andra
tilllopps-
tunnel vid
Porjus
kraft-
station.**

[31.]

32:o) Kungl. Maj:t har (punkt 31) föreslagit riksdagen att till en andra tillloppstunnel vid Porjus kraftstation för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition, nr 32, gjorda framställning har 1929 års riksdag medgivit, att för påbörjande av arbetena med en andra tillloppstunnel vid Porjus kraftstation finge användas ett belopp av högst 250,000 kronor av reservationer å de av riksdagen å riksstaten för år 1921 och å tillläggstat för år 1920 anvisade reservationsanslagen om tillhopa 17,500,000 kronor till uppförande av bostadshus för tjänstemän vid postverket, telegraf-

verket samt statens järnvägar och vattenfallsverk. För budgetåret 1931/1932 har till fortsättande av dessa arbeten anvisats ett reservationsanslag av 300,000 kronor. Tunneln utgör ett fristående led i vissa av vattenfallsstyrelsen planerade utvidgningsarbeten vid Porjus för tillgodosende av det växande kraftbehovet vid malmfälten och statens järnvägar samt i Norrbottens kustland. Kostnaden för anläggningen beräknas kunna stanna vid 1,000,000 kronor genom arbetenas utsträckande över en jämförelsevis lång tidrymd och deras bedrivande huvudsakligen under sådana årstider, då ledig arbetskraft finnes tillgänglig. För fortsättande av förevarande arbeten äskas nu anslag å riksstaten till belopp av 300,000 kronor.

Mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet intet att erinra och hemställer alltså,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *en andra tilloppstunnel vid Porjus kraftstation* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

33:o) Kungl. Maj:t har (punkt 32) föreslagit riksdagen att till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 3,300,000 kronor.

**Distribu-
tionsan-
läggningar
och därmed
samman-
hängande
arbeten vid
statens
kraftverk.**

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 100—103 i statsrådsprotokollet.

Till distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk har riksdagen anvisat för budgetåret 1929/1930 2,300,000 kronor och för innevarande budgetår 3,000,000 kronor. Vattenfallsstyrelsen hade för nämnda budgetperioder till ändamålet äskat anslag å 3,000,000 respektive 3,300,000 kronor.

[32.]

I skrivelse den 30 september 1930 har *vattenfallsstyrelsen* till ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår begärt ett anslag av 3,500,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

»Av vattenfallsstyrelsens skrivelse framgår, att det nu begärda anslaget, liksom tidigare under denna rubrik beviljade anslagsbelopp, är avsett att tagas i anspråk dels för utvidgningar och förstärkningar av distributionsnäten inom statens kraftverks olika distributionsområden, dels ock till vissa behövliga nya anläggningar för kraftdistributionen.

Styrelsens beräkningar utvisa, att under nästkommande budgetår för utförande av vissa specificerade, huvudsakligen större anläggningar skulle åtgå ett belopp av 2,625,000 kronor. Härutöver beräknas 875,000 kronor bliva erforderliga till diverse arbeten, vilka för närvarande ej kunna förutses eller lokaliseras.

Såsom vid behandling av frågan om anslag till förevarande ändamål tidigare framhållits och av vattenfallsstyrelsen nu åter betonats, är det givetvis angeläget, att styrelsen i tid kan tillgodose framträdande efterfrågan på elektrisk kraft och alltså har tillräckliga anslagsmedel till sitt förfogande för erforderliga distributionsanläggningar av skilda slag. På grund härav och med hänsyn till vad styrelsen i sin förevarande skrivelse anfört finner jag någon

höjning för nästkommande budgetår böra ske av anslagsbeloppet till förevarande ändamål. En jämkning av det utav vattenfallsstyrelsen begärda beloppet lärer dock kunna ske till 3,300,000 kronor.»

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 3,300,000 kronor.

Inköp av
vattenfall
och fastig-
heter samt
utförande
av nyan-
läggningar.

34:o) Kungl. Maj:t har (punkt 33) föreslagit riksdagen att till inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar, i den mån sådana åtgärder erfordras för ändamålsenlig utveckling av statens kraftverksrörelse och icke kunna utan synnerlig olägenhet uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

[33.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 104—106 av statsrådsprotokollet.

För inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar, i den mån sådana åtgärder erfordras för ändamålsenlig utveckling av statens kraftverksrörelse och icke kunna utan synnerlig olägenhet uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, har riksdagen för åren 1918—1922 anvisat tillhoppa 15,000,000 kronor, för budgetåret 1923/1924 200,000 kronor, för budgetåret 1927/1928 500,000 kronor samt för budgetåret 1929/1930 likaledes 500,000 kronor eller således sammanlagt 16,200,000 kronor.

I skrivelse den 30 september 1930 har *vattenfallsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av ett nytt anslag å 500,000 kronor till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1931/1932.

Departementschefen har anfört följande:

»I likhet med vattenfallsstyrelsen finner jag det vara av vikt, att tillräckliga medel stå till Kungl. Maj:ts förfogande till förvärf för statens vattenfallsverks räkning av vattenfall och fastigheter samt för utförande av nyanläggningar, i den mån dylika åtgärder icke kunna utan synnerlig olägenhet uppskjutas i avvaktan på särskilt riksdagsbeslut.

Den i det föregående lämnade redogörelsen utvisar, att för ifrågavarande ändamål sedan ingången av år 1929 åtgått inemot 950,000 kronor, samt att av hittills beviljade anslag för närvarande återstår ett belopp av i runt tal endast 350,000 kronor. Vid nu angivna förhållanden finner jag påkallat, att nytt anslag för ändamålet äskas för nästkommande budgetår. Mot det av vattenfallsstyrelsen i sådant hänseende föreslagna beloppet, 500,000 kronor, finner jag icke anledning till erinran.»

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar*, i den mån sådana åtgärder erfordras för ändamålsenlig utveckling av statens kraftverks-